

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Ludovici Schönleben, Carnioli Labacensis, SS.
Theologiae Doctoris, Protonotarij Apostolici,
Archi-Diaconi Carnioliae Inferioris. Horae Subsecivae
Dominicales. Sive Discursus Sacri De Tempore ...**

Cum quadruplici Indice I. Discursuum. II. Locorum Sacrae Scripturae. III.
Rerum & Verborum. IV. Historiarum & Mythologiarum

Pars Hyemalis Et Verna Ab Adventu Ad Pentecosten. - Insertis aliquot
Allocutionibus Academicis

Schönleben, Johann Ludwig

Salisburgi, 1676

Discursus X. Dominica V. post Epiphan. Fertilis sterilitas. Thema. Venit
inimicus ejus & superseminavit Zizania in medico tritici. Matth. 13.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47077](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47077)

DISCURSUS X.

Dominica V. post Epiphaniam.

Fertilis sterilitas.

T H E M A.

Venit inimicus ejus & superfeminavit Zizania in medio tritici. Matth. 13.

S Y N O P S I S.

- I. Sterilitatem omnes metui-
mus, amamus fertiles annos.
Triticum fertilissimum quod
ex uno subinde modio reddit
centum quinquaginta. Ta-
lem fertilitatem & nos desi-
deraremus, cur in anima eam
non procuramus, cum possimus.
Docebo ergò modum, quomo-
do vel ipsa Zizania conver-
tere liceat in triticum.
- II. Hanc scientiam docet Paulus,
cum ait diligentibus Deum
omnia cooperari in bonum.
Ex adversis colligitur messis
gloriæ, & sapiens omnia ver-
tit in suum commodum, uti
ipse Paulus.
- III. Cur Deus vitiosas affectio-
nes naturæ humanæ reliquerit,
ut expelli non possint, sed
temperari; ratio est, ut inde
habeamus occasionem virtu-
tis, quæ sine adversario mar-
cet.
- IV. Ex ipso peccato possumus e-
licere bonum, è malis bona
metere, è veneno serpentis
antidotum veneni.
- V. Et ideò Deus, qui prænoscit, se
offensum iri, permittit pecca-
ta, ut cum sit summè bonus ex
malo bonum eliciat. Ex pec-
cato primorum parentum na-
tum est summum bonum In-
carnatio Filij Dei.
- VI. Ex peccato Ægyptiorum
ortum habuit mirabilis libe-
ratio Israëlitarum: ex Da-
vidis adulterio, major Davi-
dis fervor in servitio Dei;
ex Petri, Thomæ, Magdale-
næ peccatis, magna bona pro-
venerunt universæ Ecclesiæ.
- VII. Ex Zizanijs Aglaidis & Bo-
nifacij, natum est triticum
cœlesti

Cœlesti horreo importatum,
ex summis peccatoribus mag-
ni sancti.

VIII. Cum ergo Deus ex veneno
faciat veneni antidotum, ex
Zizanijs purum triticum:

nemo peccator desperet, sed
omnes elaboremus, ut hac di-
vina metamorphosi ex malis
evadamus in bonos Deum
diligendo.

Venit inimicus ejus, & superfeminavit Zi-
zania in medio tritici. *Matth. 13.*

I.

Qui ex agrorum culturâ vivunt, unum
semper votum habent, ut fertilem an-
num obtineant, & magnis per totum
annum curis optatus correspondeat
fructus. Fatigatur Cœlum precibus,
terra bobus & rastris, familia sudori-
bus: observantur assidue nunc ventorum flatus, nunc
imbrium opportuna humectatio, nunc solis æstivi ca-
lor, nunc hyemale gelu, nunc verna temperies: &
ad messëm usque suspensi hærent animi sollicitudine.
Si verò præter spem fallat annus, si magna lollij & Zi-
zaniorum sementi increascit copia, quanta tunc la-
menta, quantæ querelæ, quantæ sæpenuerò blas-
phemiæ audiuntur. Omnes metuimus, omnes hor-
remus steriles annos; nemo non exoptat fertiles &
fecundos. Fertile naturâ suâ est triticum, & alicu-
bi tam copiosè germinat, ut ferè fidem excedat. Tri-
tico nihil est fertilius (verba sunt Plinij) hoc ei natura
tribuit, quoniam eo maxime alat hominem: utpote cum è
modio, si sit aptum solum, quale in Byzatio Africæ campo,
centeni quinquaginta modij reddantur. Misit ex eo loco
divo Augusto procurator ejus, ex uno grano (vix credi-
bile dictu) quadringenta paucis minus germina, extantque
ea

Plin. lib.
18. c. 10.

ea de re Epistola. *Misit & Neroni similiter trecentas quadraginta stipulas ex uno grano.* Optaretis Auditores meritam uberem glebam, tam fertilem messē? optaretis nulla unquam vestris agris increſcere Zizania? Cur non idem optatis animabus vestris, quæ sunt ager Domini, ut eas nominant DD. Petrus Damiani & Petrus Bleſſenſis, in quo purum triticum bonorum operum deberet crescere? cur finitis sæpè ut inimicus homo superfeminet Zizania peccatorum? Agite docebo vos artem, qua non solum ex sterili agro uberrimam colligatis messē, sed ipsum lolium & Zizania convertatis in purum triticum, unde *Fertilis* reddatur animæ vestræ *sterilitas*. Volo dicere, ex ipsis malis & peccatis colligatis magnam gloriæ messē.

B Petr.
Dam. O-
pusc. 15.
c. 27. Pet.
Bless. Ep. 4

II. Scientiam transmutandi mala in bona, adversa in merita, peccata in virtutes profitetur S. Paulus ad Romanos scribens: *Scimus quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Quasi diceret: Fundamentum transmutationis & conversionis malorum in bona est Dei dilectio. Qui Deum diligit, huic adversa non sunt adversa; quidquid accidit in suum emolumentum convertit, quidquid patitur ex eo colligit messē gloriæ; ipsa quoque peccata cum per poenitentiam diluit, transfert ad meriti incrementum. Quod de ipso S. Paulo testatur Chrysostomus, ubi ait: *Nullus ita in diversa rerum incidens atque contraria, utraque in commodum suum transtulit, utraque suis utilitatibus coaptavit: alter factus ex altero: nempe ex Principe Ecclesiæ persecutore, Princeps cum Petro Ecclesiæ fulcrum & stabilimentum, ex iniquo justus, ex adversario amicus, ex hoste Christi nominis, propagator Christi nominis, electus ut por-*

Rom. 8.

Chrysost.
hom. 5. de
laud. Pauli

P

tes

1. Cor. 15.

tet nomen ejus coram gentibus; qui nec erubuit suam fateri culpam, quam virtute divinâ converterat in gratiam: *Non sum dignus vocari Apostolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei: gratia autem Dei sum id quod sum.* Quantò Scilicet acrius Ecclesiam persequi cœperat, tantò postea alacrius suo functus est pro Ecclesia Apostolatu, & qui prius vinciebat fideles, ut victos adduceret in Jerusalem, ipse dein victus in Domino anhelabat ad Cœlestem Hierusalem. *Sic diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.*

Lact. Firmia. cit. 6.
Inst. div.
cap. 15.

III. Disceptant inter se Philosophi utrum tolli possint à natura, quas illa homini indidit pravas & vitiosas animi inclinationes, iræ, invidiæ, superbiæ, gulæ &c. Et Peripatetici quidem rectè sentiunt, hæc nobis congenita in totum eradicari non posse, ita tamen temperari posse, ut animo dominium sit in ejusmodi affectus: Stoici verò, ut ait Lactantius Firmianus, *ea non temperant, sed abscindunt, rebusquæ à natura insitis castrare hominem quodammodo volunt.* Qui præterea advertit divinâ factum esse providentiâ, quod natura hiscè nos armarit affectibus, ut essent scilicet virtutis exercendæ occasio. Ait enim: *Homines prudentes non intelligunt, cum vitia ex homine tollunt, etiam se virtutem tollere, cui soli locum faciunt. Nam si virtus est in medio iræ impetu se ipsum cohibere, ac reprimere, quod negare non possunt; caret ergo virtute, quis ira caret. si virtus est libidinem corporis continere; virtute careat necesse est, qui libidinem, quam temperet non habet &c. Ubi ergo vitia non sunt, nec virtuti quidem locus est: sicut nec victoriæ quidem, ubi adversarius nullus est. Ita fit ut bonum sine malo esse in hac vita non possit. Et demum quasi in nostram concedens allegoriam sic concludit: Affectus igitur quasi ubertas est animorum naturalis*

turalis. Nam sicut in sentes ager, qui est naturâ foecundus exuberat: sic animus incultus vitij sua sponte invalescentibus, velut spinis obducitur, sed cum verus cultor accesserit, statim cedentibus vitij fruges virtutis oriuntur. Ecce artem & modum Zizania in purum triticum transmutandi, si verus cultor accesserit Deum diligens. Nam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Quod de animi affectionibus diximus, transfert cum pari doctrina sapiens ad res naturales, inquiens: Initium necessariae rei vitæ hominum, aqua, ignis & ferrum, sal, lac, & panis similaguineus, & mel, & botrus uvæ, & oleum & vestimentum. Hæc omnia sanctis in bona, sic & impijs & peccatoribus in mala convertentur.

Eccl. 39.

IV. Quid verò dicemus de ipso peccato quod SS. Augustino & Bernardo appellatur Nihil? Philosophi effatum est: *Ex nihilo nihil fit.* Et omnis effectus assimilatur suæ causæ. Unde Albertus Magnus: *Ens fit ex Ente, animal ex animali, & simile fit à simili.* Sed DEUS qui ex nihilo cuncta creavit, & facit de tenebris lucem splendescere: Idem potest ex nihilo peccati educere bona opera, quæ sint bona valdè: Non minus ac Pharmacopæi ex venenis præstantissimum veneni antidotum. De veneno Serpentis facit spirituale antidotum, ut quod venenum est, medicamentum fiat, inquit S. Ambrosius. Sæpius Psalmista Regius componit justos cum peccatoribus, & videtur nescio quid ipsis peccatis attribueret, quasi ad justitiam proficiant justis. *Mutuabitur peccator,* inquit, *& non solvet: Justus autem miseretur & tribuet.* Recordemur hic alterius sententiæ, ubi ait: *Ex iniquitate & usuris redimet animas eorum.* Non est iniquus DEUS, non amat usuras, quomodo ergò redimit animas ex iniquitate & usuris nisi qui peccatorem

S. Aug lib.
29. de Ci-
vit. Dei.
c. 3.

S. Bern.
ser. de tripl
col.

Arist.

Alb. M.

1. Phy.

2. Cor. 4.

S. Ambros.

lib. 1. de

pæn. c. 13.

Psal. 36.

Psal. 129.

Luc. 19.

Mar. Bet.
tin. in Ly-
cæo.
Plotin. c. 5

convertendo in Virum justum, ejus iniquitates & usuras transfert in eleemosynas, & æquitatem; Ut quantum mutuatus est peccator & non solvit, quantum iniquè proximo abstulit & non restituit, tantum justus effectus misereatur, & tribuat indigentibus. Ità conversus est Zachæus, quide se ipso profitebatur: *Dimidium bonorum meorum do pauperibus, & si quid aliquem defraudaui, reddo quadruplum.* Sic videlicet per potentiam & misericordiam DEI ineffabilem diligentibus DEUM omnia cooperantur in bonum: Et quæ seminaverat in agro animæ inimicus homo Zizania, ex ijs deinde metat justus copiosum triticum meritorum, quasi gloriæ sementem. Profectò ut non nemo eleganter ait: *Maximum à DEO munus homini concessum, ut etiam è malis bona sibi demat, mala cogat in bonum cedere.* Id vel Ethnicus etiam agnovit Philosophus *maximæ potestatis est malis etiam benè uti.* Quasi diceret: Magna virtus est de sterili peccatorum agro producere messëm uberem. Sanè non est infœcundior ager, quàm anima peccatoris, qui tamen si velit, potest *malis etiam benè uti.*

Eccl. 15.

S. Aug. in
Enchirid.
c. 100.

V. Frequens apud Theologos est quæstio, cur DEUS, qui est summè bonus, permittat malum, & quidem peccatum, quod est summum malum. Quis Marius fabricaret ensẽ, quo prænosceret se occidendum vel vulnerandum? Prænoscit DEUS se peccatis offensum iri, quæ tamen, ex divina sua dispositione, non quidem vult, sed permittit relictâ homini libertate ut manum extendat sive ad aquam sive ad ignem: *Apposuit tibi aquam & ignem, ad quod volueris porrige manum tuam.* Respondet D. Augustinus apud Doctorem Angelicum: *Quod DEUS, cùm sit summè*

summè bonus, nullo modo permetteret fieri aliquod malum, nisi posset ex quolibet malo elicere bonum. Et quidem uti ratiocinatur Alensis : *Plus est bonum vel numero vel quantitate, quod elicit DEUS ex malo, quàm sit bonum, quod destruitur per malum.* Hoc ut firmemus Exemplis, revocemus nobis in memoriam primorum parentum peccata, quin & Angelorum. In cœlo cecidit Angelus, in terris homo : Quanta inde bona elicuit DEUS ! Surrexit altius homo, quàm prius steterat, & per Angelorum ruinam cœteri Angeli solidati sunt in statione sua & confirmati in gratia. Peccatum fuit occasio summi boni, ut incarnaretur Filius DEI : Quia ut Doctor Angelicus cum sua Schola & magna Patrum sequela docet, nisi homo peccasset, Filius DEI factus homo non fuisset. Romæ artifex quidam Scyphum Cristallinum Imperatori obtulisse fertur, sed cum is ei ex manibus excidisset, & humi afflictus in mille fragmina dissilisset, artifex extemplo se inclinans, frustra omnia collegit, & haud secus ac cerea essent, ita rursus artificiosè collegit, ut elegantior fieret Scyphus & diceret Imperator, majore ingenio Scyphum refectionum, quàm primò factum. Fragilis homo & vitreus per peccatum in terram cecidit, confractus & dissolutus, quem colligans DEI Filius majore artificio & decore refecit, & Cœlo dignum reddens ad Patris dexteram collocavit: De quo sibi gratulans Ecclesia canit: *O felix culpa, quæ talem ac tantum meruit habere Redemptorem.* Augustinum super hoc differentem audite: *Magna opera Domini exquisita in omnes voluntates ejus, & tam sapienter exquisita, ut cum Angelica & humana natura peccasset, id est non quod ille, Sed quod voluit ipsa fecisset, etiam per eandem creaturæ*

D. Thom.
1.2. q. 79.
a. 4.
Alens. 2. p.
q. 94. a. 3.

D. Tho. in
3. p.

Stengel.
de iudic.
To. 3. c. 58.

S. Aug. in
Enchir. sup
cit.

voluntatem, qua factum est quod Creator voluit, imple-
ret ipse quod voluit **BENE UTENS MA-
LIS** tanquam summè bonus. Malum videlicet An-
geli juxta & hominis affectatæ divinitatis desiderium
convertit in bonum universi humani generis **BENE
UTENS MALIS**.

VI. Non adduco peccantes Ægyptios, quorum
malæ voluntatis effectus fuit salus populi Israëliti-
ci. Non revoco vobis in memoriam malos Israëlitarum
mores, qui condiderunt bonas leges. Non Davi-
dis Adulterium, quo postmodum ad pœnitentiam
impulsus, ad majorem virtutem stimulum habuit, &
magis DEO placuit, quàm ante peccatum. Pe-
trum Apostolorum Principem considerate, de quo
ausim dicere cum S. Maximo: *Postquam negavit Do-
minum fuisse meliorem. Fidelior enim factus est, postquam
fidem se perdidisse defleuit atquè ideò majorem gratiam repe-
rit quàm amisit.* In Thomam oculos conjicite, qui
infidelitate suâ universo mundo fidei præbuit argu-
menta. *Egit namquè (ut loquitur magnus Grego-
rius) miro modo superna clementia, ut discipulus ille du-
bitans, dum in magistro suo vulnera palparet carnis, in
nobis sanaret vulnera infidelitatis.* Magnum credibi-
lilitatis motivum ejus dubitatione accessit Ecclesiæ.
Permisit eum dubitare DEUS, *ut uniús dubitatio, uni-
versitatis esset instructio*, ut ait S. Leo Papa. De Mag-
dalena etiam canit Ecclesia, quod fuerit de vasè
contumeliæ in vas translata gratiæ, nunquam fortè
futura DEI Filio tam dilecta, si non peccasset. Sed
& latronem in Cruce aspiciat; *Qui Latrocinij damna-
tionem meruerat, & supplicium, sed cor contritum pœnam
mutavit in Martyrium, & Sanguinem in Baptismum.*
Ait S. Cyprianus. Bellè in rem nostram rationatur
S. Pe-

S. Max.
hom. 4. de
S. Petro.

S. Greg.
hom. de S.
Tho.

S. Leo Pa.
ap. Pacci-
nell.

S. Cypri-
an. serm.
de Cæna
Dom.

S. Petrus Chrysologus causam inquirens, cur Pater familias non permiserit ut colligerent servi Zizania, & respondet: *Hinc est quod auctor utraq[ue] referebat ad messem, id est usque ad iudicium divinæ patientiæ suæ, & nostræ pœnitentiæ tempus, ut qui se de malo commutavit in bonum, Dominicum deputetur in Triticum, cœlestibus horreis aggregandus.* Et paucis interjectis subiungit: *Cum Ananias videret Saulum, Paulum Dominus tunc videbat: Cum Ananias persecutorem diceret, tunc Dominus prædicatorem sciebat: & cum ille eum Zizania iudicaret inferni: Christus eum vas electionis triticum in Cœlesti horreo jam ponebat.* Observate omnes peccatores, qui gratiæ divinæ lumine illustrati per seriam pœnitentiam crimina eluerunt, Deoque deinceps firmiter adhæserunt, animadvertetis eos post lapsum & solidiores in fide, & ferventiores in DEI servitio, & animosiores in lucta, & ditiores in meritis evasisse. Unicum par vobis ob oculos statuat, cuius exemplo animemini ad salutarem Zizaniarum in triticum, peccatorum in actus virtutum metamorphosim.

VII. Aglais Romana mulier, in qua nobilitas, forma & divitiæ deprimatu certabant, & laudem mereri poterat, si virtus accederet: hac verò exclusa locum cessit libertati vivendi, unde facilis in omnem peccandi licentiam ruina fuit. Rara est concordia formæ, atque pudicitæ, cum in malum pronos nullus refrænât moderator. Habebat hæc in familia sua bonorum procuratorem Bonifacium, solitum cæteroquin benefacere omnia, nisi quod petulanti Dominiæ nimium obtemperans esset ad illicita: par Josepho futurus nisi pro pallio se teneri pateretur. Multi jam anni abjerant fœcundi lolio & Ziza-

S. Pet.
Chrysol.
scr. 97.

Sur. ex
Metaph.
5. Iunij.

Zizanijs scelerum, ut nullus, qui hoc par nossit, bonam auderet sperare messem. Sed Deus, qui solem suum oriri facit super bonos & malos, hæc vasa contumeliæ designabat in vasa gratiæ. Vigebat eâ tempestate Christianorum persecutio, & sacrilegus passim simulacrorum cultus exquisitissimis tormentis imperabatur. Multæ fortissimorum athletarum myriades execratæ impia sacra, fidem Christi effuso sanguine per varios cruciatus testabantur. Audijt totus orbis invictam Martyrum constantiam, & nescio, quo casu fama etiam ad Aglaidem pervenit. Quidquid sceminæ desiderant, vehementer desiderant. Accensa desiderio colligendi sacra Lipsana, cum ad id muneris nullus aptior aut fidelior Bonifacio videretur, sic eum remotis arbitris allocuta est. Quid agimus frater, volutamur in cœno, dum alij cœlum rapiunt. Scelera nostra creverunt usquæ ad summum, nec aliud nobis exspectandum superest, quàm ut pro tribunali divini Iudicis pœnalem excipiamus sententiam. Memini audisse magnis eos à Deo donari gratijs, & in spem certam Beatitudinis assurgere, qui testes veræ fidei pro Christi nomine per tormenta extinctos, sanctos Martyres dico, venerantur. Quinigitur & nos de tutelaribus solliciti, comparamus nobis eorum pignora, si fortè cultu illis exhibito, misericordes Dei oculos mereamur? Nunc tempus, est ut ostendat meus Bonifacius quo in me feratur affectu. Multi in exteris regionibus

Pro Christo subeunt pulchram per vulnera mortem

Vado & omni studio conare aliquid è sacris lipsanis conquirere, quibus ædes sacras statuamus, & honorificè depositis ceu servatoribus venerationem debitam exhibeamus. Nihil Bonifacius hætenus negare con-

confueverat Aglaïdi, nunc verò & ipse Martyrum gloriosa famâ stimulatus procurrit ad imperia, aurum, sindones, unguenta pretiosa capit, ut pretio redemptus reliquias decenter componat, Dominae relaturus: à qua digrediens joco an vaticinio ait: Quid si ô Domina spe tua frustrareris, & lipsanorum loco meum corpus exanime reciperes? J, ait illa, DEUM oro ne mea delicta respiciat, tibi que addat comitem, ut cum Thesauro optato revertaris. Proficiscitur ergo Bonifacius ipsâ memoriâ SS. Martyrum quasi alius, & secum ratiocinatur: quanta sunt quæ malè egi! qualia sunt quæ meis impuris manibus referre cogito? &c. Ergo deposita nimîâ corporis curâ DEUM jejunijs & precibus assiduis sibi conciliare studet, Tharsum venit Martyrum fertilem civitatem, ubi ne quidem absterfo itineris pulvere, comitibus relictis ad sarcinas, eo properat ubi Martyres decertabant, quorum una vox erat Christum verum DEUM esse. Exarsit illicò Bonifacij animus ad pares pugnas, & accurrens ad Martyres quorum viginti erant, singillatim eos amplectitur, & magna voce proclamat: *Magnus est DEUS Christianorum.* Citatus extemplo ad iratum Præsidentem, negat se idolis Thura sacrificaturum, promissa, minas, carnifices, cruciatus ridet. Suspenditur ergò pedibus, cæditur fustibus, virgis, flagris, ut detecta carnibus ossa conspicua essent. Immotus ad illa omnia unum dolebat, se à cæteris Martyribus loco sejunctum. Dato respirandi spatio iterum crudelis Iudex interrogat num Dijs sacrificare vellet: & Athleta: Ego ad Deos accedam? cum vel sola eorum appellatio sit omnibus intolerabilis. Accensior iterum Præses acutissimas arundines intra ungues infigi mandat, liquidum

Q

plum-

plumbum in os infundi. Tam immani decreto excitatus Bonifacius, manus in sublime attollens oravit: *Domine JESU CHRISTE, qui me cæteris tormentis reddisti fortiolem, nunc quoque ades, & palam ostende te mihi opem ferre adversus sathanam & sathanæ Ministrum Præsidentem. Vos quoque fortes milites, qui me exemplo vestro animatis precibus juvate certantem.* Acclamaverant illi & victoriam finemque Martyrij precabantur. Clamorem subsecuta tota populi multitudo, & in hæc verba erupit: *Magnus est DEUS Christianorum: magnus es Rex Christe:* & mox impiam aram everunt, Præsidentem lapidibus persequuntur, qui tam periculosa grandini se subducens relicto Theatro domi asylum quæsit. Postero die Præsides armatior in theatrum prodijt, Bonifacium frustra conatus in suas partes pertrahere. Lebetem ergo pice impleri, flammam subijci, & athletam imponi præcepit. Sed contra DEUM nulla vis prævalet. Renovata Babylonicæ fornacis miracula. Angelus Domini de cælo lapsus Bonifacium in bulliente pice servavit illæsum, & flammam in adstantes carnifices excutens eos consumpsit. Neque tamen Tyrannus hoc spectaculo sapuit, sed Martyri caput amputari iussit, qui postulata à DEO peccatorum venia cervicem præbuit, è qua lac una cum sanguine fluxit. Eo prodigio rursus quingenti quinquaginta viri Christo dedere nomen. Sic Bonifacius, ut de eo loquitur B. Petrus Damiani: *Stipula tartari, cedrus factus est Paradisi: torris inferni, factus est splendidum sydus Cæli.* Ut nemo de miseratione divina desperet, quæ Zizania in triticum, corvos in columbas, scortatores in Martyres transformat. Comites Bonifacij eorum quæ gesta erant ignari pridie relicti in hospitio, per omnem eum

B. Petrus
Dam. ser.
de S. Boni-
fac.

eum interea civitatem quærebant, rati eum per popinas, & lupanaria ubi consueverat divagari, donec in Commentariensem inciderunt, ex quo eum Martyrem effectum cognoverunt, & ad locum Martyrij deducti caput revulsum à corpore contemplati sunt, quòd novo miraculo eos non tantum in stuporem, sed & virtutis divinæ admirationem impulit. Nam apertis sensim oculis Martyr eos intuitus est placide & amice loquentis speciem præferens, qui cum lacrymis & magna animi lætitia ejus sacra Lipsana collecta pretioquæ quingentorum aureorum à barbaris redempta in patriam revexerunt. Dum Romam appropinquant, jam etiam Aglaidem Deus respiciebat, missò Angelo prænuncio, qui moneret, ut quem famulum scelerum complicem dimiserat, reciperet Dominum & fratrem Angelorum, futurum custodem animæ, & vitæ tutelarem, processit igitur cum Clero & Civibus obviam Martyri, eiquæ sacram ædem ingenti sumptu erexit, in qua conditus multa mira patravit. Inter quæ primum quod ipsa Aglais, tota alia à se facta sit. Nam distributis opibus in pauperes, de cœtero honestè, & ex virtute vixit, cumquæ per annos quindecim asperrimum vitæ genus egisset, sanctè obiit, ipsa quoque miraculis illustrata.

VIII. Quis hic non obstupescat bonitatem Dei & misericordiam infinitam, qui de veneno serpentis facit spirituale antidotum, ut quod venenum, est medicamentum fiat. Qui implet quod vult **BENE UTENS MALIS**, tanquam summè bonus. Quis non merito cum S. Basilio ex hac mutatione dexteræ excelsi deducat illam sequelam. *Nemo de homine in vitio constituto desperare velit, haud nescius agriculturam stirpium qualitatem mutare: curam autem & studium*

S. Basil.
hom. 2. in
Hexaëm.

*in consequendis virtutibus animi omnes vincere morbos
superareque posse.* Experientia docet etiam in patria
nostra sæpenumerò accidere, ut qui filiginem se-
minaverit, triticum metat: tam verum est *agri-
culturam stirpium qualitatem mutare.* Quanto conve-
nientis id de cultura animi sperandum & elaboran-
dum est, ut Zizania vertantur in triticum, vitia
transeant in virtutes, peccata meritis permutentur.

S. Petrus
Chrysol.
ser. 97.

*Quod hodie erat Zizania (inquit Chrysologus)
cras in triticum vertitur: sic hodie, qui ad præsens pecca-
tor cernitur, ad futurum justus assistit.* Quod nobis
etiam præstare velit per infinitam misericordiam
DEUS **BENEUTENS MALIS** *tanquam*
summè bonus: præstabit autem si per seriam pœni-
tentiam converſi ipsum dilexerimus. Nam *dili-*

*gentibus DEUM omnia cooperantur
in bonum.*

DISCUR.